

ВАТРА

Ту мене мати породила, солодким молоком кормила, ту хочу жити умирати, де жили мій отець і мати

В осіннім
номери часопису

Школу прикрашає кирилицьом

Талановитих
г нас море

„wasze
miejsce na
ukrainie!”

Аспекти ватрянних рефлексій

Лемківську ватру в Ждини мож розглядати в різних аспектах. Для нас - карпатських автохтонів - то велич Свято, де кождий находит дашто для себе, або и вшитко: од спартакіади, без сферу культурну аж по родинни стрічи. З огляду на широкий спектр імпрези, пропонуємо Вам, дороги читаче, розбити поватряни рефлексії на кілька аспектів.

Мапи 34-ой Ждиньской ватри

Кус як птахи, злітуємєся в Гори з цілого світа. Жеби тото вказати, запропонували-зме Вам на Ватрі дві спеціалістични мапи. Могли-сте там значити, одкаль-сте пришли до Ждини, а на другій – одкаль походить ваш рід і де, згідно лемківського календаря «од Ватри до Ватри», вертате фізичні і думками. А што вказали ватряни мапи – позрийтеся.

ТЕКСТ
МІЛЬКО ГОЙСАК

Гості

Запрошени Оргкомітетом гості тіж пришли здалека. Зо сцени зверталися до нас: депутат Сейму РП Барбара Бартусь, сенатор РП Станіслав Когут, віце-міністр спорту і туристики Давід Лясек, заступник Речника громадянських прав Кшиштоф Ольковіч, віце-маршалок Малопольского воєводства Станіслав Сорис, секретар посольства України в Польщі Наталія Житарюк, Генеральний консул України в Кракові Олег Мандюк, губернатор Тернопільської області Степан Барна, Преосвященіший Владика кир Володимир єпископ Вроцлавско-Гданський, Преосвященіший Владика кир Паїсій єпископ Горлицький, староста Горлицького повіту Кароль Гурські, представник Малопольского воєводи Марта Ковальчик, голова Союзу русинів українців Сербії Богдан Віславський, голова СФУЛО Софія Федина, голова Крайової управи Організації Оборони Лемківщини Марко Гованський, голова Союзу русинів-українців Словаччини Петро Сокол і господар - вїйт гміни Устя Горлицьке Митро Ридзанич. Під час Ватри били вручени нагороди «Вірний предкам» проф. Миколі Мушинці, Організації Оборони Лемківщини (США) в 80-

літя діяльності, гуртам «Ромен» і «Клуб 46».

До грона ведучих сцени Вікторії Гойсак (режисера, реалізатора програми) и Григорія Троханівського приєдналася тіж, відома з TV журналістка Марія Степан – авторка книжки «Людина – то людина, а смерть – то смерть», тож в репортерско-медіальним стилю привитали-зме наших гости. А може, в 70 роковини акції «Вісла» повинни-зме забесідувати в «Новинах» ITVP, бо світ си юж призабив о нашії кривді.

Винни а priori

В 1947 р. вкрадено нам людську гідність. Зме понижени, травмувани по депортаціях в Радянську Україну и на Ziemię Odzyskaną, зме, згідно з пропагандом, винними а priori. В наших прадідівських селах придорожна кирилиця – як бику червене полотно. 35-а Ювілейна Ждинська ватра в 70-и роковини депортації мусит бити місцьом и часом, де єднамєся в 70-літнім тягарі кривди, и разом виступєме проти деправації нашого людского повноцінного обличя. Хоц фурт знушаються над нами Волиньом, нижчим класом українських робітників, то знайме, же в державі права зме рівни іншим громадянам, и ничим не гірши.

ЗМІСТ:

❖ Обкладинка:

В проєкті обкладинки використано цитату поета з Бардіївщини Олександра Павловича;

- 34 Лемківська ватра в Ждини:

віце-міністр спорту и туристики Давід Лясек вручат нагороди нашим спортсменам;

- на уроках рідної мови в Ропиці:

Емілія Корбич и Анна Корбич;

- Гладішів:

аж три (зо штирьох) двомовни дорожні таблиці, замалювано г вересни 2016 р.;

- „Wasze miejsce na Ukrainie!”

- цитата, висловлена під адресом автохтонів на сільських консультаціях в справі двомовних таблиц г Маластові

❖ Фотографували:

Анна Буковська, Володимир Гойсак, Варфоломей Келтика, Наталія Гладик, Мілько Гойсак, Богдан Бухта, Анна Буковська

2 АСПЕКТИ ВАТРЯНИХ РЕФЛЕКСІЙ - М. Гойсак

6 НЕ СТАЛО АРХИЄПІСКОПА АДАМА - Ш. Гладик

8 ЛІГНИЦКА ВИСТАВА ЦЕРКОВ М. ВАРХІЛА - А. Вев'юрка

9 НЕ СПОДІВАЛИ-ЗМЕ СЯ ДОСЯГТИ ТАКОГО УСПІХУ - А. і Е. Корбич

10 В ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВІМ ГРОНІ - К. Ковальська, Г. Суханич

11 СПАРТАКІАДА НА ЕЛЕГАНЦКО - Л. Тилявська

12 100-ЛІТЯ ПАНТНЯНЬСКОЙ ЦЕРКВИ - А. Буковська

13 РАЗ НА СТО РОКІВ ТАКА КЕРМЕШОВА ГОСТИНА - М. Гойсак

14 ДІТЯМ - О. Гойсак

15 А ШТО ЧУТИ НА АНТОНИЧІВЦІ - Н. Гладик

16 РЕПОРТАЖІ З ЛІГНИЦІ - А. Вев'юрка

18 В ПОРОГАХ НАШОГО ЛІЦЕЮ В ЛІГНИЦІ - А. Вев'юрка

20 З ДОМАШНЬОЙ АПТЕЧКИ - ЧуГаня

20 333 РІЧНИЦЯ ВІДЕНЬСКОЙ ВІДСІЧИ А ЛЕМКІВЩИНА - А. Вев'юрка

21 ЛОКАТА НА ВИСОКИЙ ВІДСОТОК - А. Буковська

23 ІНФО ЗА ЛЕМ-ЧАСОМ - М. Гойсак

27 БЛЬОГ.WWW - М. Пиж, М. Сокач

Гу сцені

Старостував Ватрі перший раз ждинян Петро Кашчак. Розпалив гордо оген. Не памнятам, жеби тот оген, його дим, хоц близко самой сцени, вадив даколи ватрянам чи артистам. Протівні, не мож про оген забити. То він кумулює наши погляди, то запорука успіху Ватри, здаєся бити сторожом публики и сцени. Є мотором акції, гучит, тріщит – рве за душу.

Рівноважити

Все, од коли памнятам, дбали-зме про рівновагу при організації триденной Ватри. Треба запевнити: артистичну репрезентацію країн, в яких проживають русини, чи на аматорским, чи то професійним рівни; дитячу, молодіжну и традиційну програму, пропорції пісні, танцю, поезії, театру – тепер ищи мультимедія, слово до глядача, прес-інформацію, а забаганок консумпційні навчених люди фурт більше и більше. Потрібний простір для VIP-гости, для засідання СФУЛО, виставок, для спартакіади, різання дров, шарфи кирилицьом писани для місок, и до митя тепла вода з чорной бочки на даху... В черзі Інтелектуальна палатка, Ватрочка, Молитва ... добру погоду дай нам, Боже, на небі и в серці!

Почесни гости Ватри (зліва): кир Паїсій, кир Володимир, губернатор Степан Барна, віце-міністр Давід Лясек, віце-маршалок Станіслав Сорис, заступник речника Кшиштоф Ольковіч, сенатор Станіслав Когут, депутат Барбара Бартусь; Голова Оргкомітету 34. Лемківской ватри Штефан Клапик, режисер програми Вікторія Гойсак, при слові: війт гміни Устя Горлицьке Митро Ридзанич.

*Преосвященіший др Паїсій
Єпископ Перемиський та Горлицький*

Ваше Преосвященство!

Головна управа Об'єднання лемків щиросердечно вітає Вас із введенням на престол новопокликаной Перемисько-Горлицької єпархії Польської автокефальної православної церкви. Бажаємо Вам кріпкого здоров'я та наснаги у душпастирській праці на благо Церкви, українського народу та сприяння єдності християн. Нехай Ваше служіння у цей складний для світу час невтомно провадить вірних православної церкви стежками молитви, милосердя та любові до ближнього.

Божої Вам благодаті!

Гу сцені 2

22-24 липня 2016 року в програмі виступили ансамблі з Гір, Заходу, з-над моря, Закерзоння, зі Словаччини, України, Сербії, Хорватії і США. З Боснії приїхала учасниця виборів Міс Лемковини, так з той Боснії, де до гнеска в «роздертій» країні далі стоять таблички «Pozor MINE». Але їхають руснаки з Балкан домів, до Карпат - одкаль вишли.

Серце ся крає

Кед юж не містятся ансамблі в триденній програмі, то серце ся крає. З анкет (зголошинь до програми) не все видно, же то таки крас люде, чудово артистичні підготувани, кольоритні зобрани, по-сміхнени и цілим єством оддани Ватрі. А ти, Мільку, дзвониш: «Запишу Вас на наступний рік», – з жальом раджу. Чую з телефону гломлений голос: «То хоц єдну пісню дайте заспівати...» И їде лемко з гривнєм при душі, війном змучений, зневажений на кордоні – щасливий, бо з піснєм, котру буде співав на Ватрі з високо піднесеном головою.

Бесідують: то наше майбутнє

Діти, кед виховани патріотичні – то працювати на уроках рідної мови, активни в ансамблях, на таборах, на кермешах, в конкурсах Ватрочки, врешті на ждиньській сцені, в єй далекосяжній орбіті.

Студенти з великої літери

Дбають о імідж сцени – то конферансьє, обслуга ансамблів, конкурсів, інтересантів. Дозріват наше зерно, маніфестує в інтернеті, крутят ватряни споти, рекламуют и фейсбукуют. З їхньом енергією не приснеме!

Ваньцок єдности

Задуже нас, жеби-зме в липневу суботу не взялися за руки в ваньцку єдности од сцени по ждиньський хрест? Станете в живий ваньцок в 70 річницю ВИГНАНЯ ?

**Дякуєме Вам за 34 Ватри,
але гродилася юж 35-а Ювілейна,
юж шепоче, юж кличе!
приваблива!!!**

Президент України

Організаторам і учасникам
XXXIV Лемківської ватри

Шановні друзі!

Щиро вітаю вас із проведенням традиційної Лемківської ватри.

Цей захід є символом вірності традиціям і демонструє багатогранну культурну спадщину Українського народу.

Упродовж століть лемки дарували світові багато видатних діячів у різних сферах суспільного життя. Ми пишаємося талановитістю і патріотизмом лемків, їхньою відданістю своєму корінню, вмінню зберегти та пронести крізь віки свою самобутність.

Бажаю усім вам міцного здоров'я, добробуту, миру, злагоди і єдності.

Слава Україні!

Петро ПОРОШЕНКО

Староста Петро Кашчак гасит оген 34-ой Ватри

Не стало Архієпископа Адама

24.07.2016 р. упокоївся в Бозі Владика Адам. Похоронни богослужиня одбили ся 27.07 в катедральній православній церкві св. Тройці в Сяноці. Покійний спочив в крипті православної церкви св. Володимира Великого в Криници-Здрою. Одишов великий син Лемківщини, народжений 24.08.1926 р. в селі Флоринка. Можна речи, же пережив в своїм довгім земскім житю

штирі ріжни етапи:

1. Роки 1926-39 - літа дитинства, початкової школи и доростання на газдівці в Флоринці.
2. Час окупації 1939-45 и трагедія родинна: в концтаборі «Аушвіц» гине Його отец Василь Дубец. Владика так згадували тоти роки и навчання во Вчительській семінарії в Криници. Семінарія «сформувала мою свідомість національну, я в 14 років прийшов до Криници і навчався там від 1940 до 1942 року. У 1942 році саме в п'ятницю перед Зеленими Святими гестапо арештувало батька. Після арешту мене виключили з семінарії... А згадую семінарію з великою приємністю. Вчителі були дуже добрі - за 2 роки я поглибив знання, хоч і перед тим багато читав, я дуже любив історію. Там, в Криници, нас вчили любити своє і поважати чуже, без огляду на різницю віросповідання, ми всі, лемки-русини, завдяки нашим вчителям, почували себе дітьми великого українського народу. І таке переконання у моїй свідомості залишилось на все життя» («Церковний календар» 2015, с. 119).
3. Роки 1945-88 - час вигнання, смерті мами (1956), духовної семінарії (1956-60), спітканя з УСКТ, студія (1960-64) на Християнській Теологічній Академії, душпастерювання и висвячення в сан єпископа. Вшитко того діялося в не-легких часах комуністичного тоталітаризму,
4. Час від 1989 до 2016 р. - то час Його життя и душпастирської послуги в демократичних обставинах.

Назагал ціле земске життя Владики Адама - то

Фото: о. Юліан Феленск

14.10.2014 р. Покрова Пресвятої Богородиці в Команчи

фрасунок про відродження православ'я на дорогах Йому рідних землях. Так як ціле Його покоління, Він мав тернисту и круту дорогу. Піднявся відновління релігійного життя, а обставини були несприятливі. Мав проти себе неприхильну адміністрацію и Костел, який уважно слідував релігійне життя на рідних землях. Ту парадокс, бо Костел вспільно з комуністичними чиновниками веде ріжни маніпуляції. В єднім місці давали в порозумліню з Костелом дозвіл на православни парафії, жеби били, в їх (децидентів) розумліню, православни «антідотум» на греко-католиків, зас в инчим вибранім місці дозволяно служити греко-католикам, жеби наоборот били «антідотум» на православних. W myśl zasady: „puść Rusina na Rusina!” Бо де двох ся б'є, там третій користат.

Бив Владика розумним газдом на своїй «церковній газдівці»

В 60-х роках вшитко ищи било занедбане. В єднім місці треба било ремонтувати, а деінде творити парафії однова. Як вспоминав, по волі Божій і з молитвом вшитко помали ишло до переду. Можна вимінити таки місцевости, як наприклад: Ганчова, Горлиці, Білянка,

Зиндранова, Криниця, Ряшів, Запалів, де завдяки Його заходам, помочи парохів і парафіян гнеска стоять приходства виремонтувати і новопобудувати храми. Владика знав і чув потребу рідного, українського слова в Автокефальній Православній Церкві в Польщі. Пам'ятав, же перший раз «Церковний український календар» вишов в 1961 р. Пак била перерва і зас од 1968 до 1975 р. вірні православни могли духово і національні потішитися рідним українським словом з «Церковного календаря» (юж без слова «український»). Од 1975 р. настає довгий час в православній церкві, де праві не є рідного слова в друкованих видавництвах, тот брак давав ся одчуті серед вірних. Владика тото видят і глибоко переживають. Коли висвячують Його на Єпископа і ставлять на чолі новоутвореної єпархії перемиско-новосанчівської, єдним з перших рішень є взновління видавання «Церковного календаря» на рідній Йому українській мові. Од самого початку било велике запотрібування на календар і так є до гнеска, а вірні мають надію, же буде дале виходив. Календар є лем річником і не може вшиткого помістити. Дало ся тото зауважити і єпархія почала видавати тримісячник «Антифон», де на біжучо можна ширше поміщати дописи про життя церкви, єпархії і широко поняту культуру. Мотто Антифону то Тарасове: «Учітеся, брати мої...».

На похороні, який очолював Сава - Митрополит Православної церкви, в прашчальнім слові Блаженіший прекрасні оцінив заслуги Архієпископа в збереженню власної культури і рідної мови: «Твоя боротьба за збереження рідної мови, культури і традиції є взірцем для

всіх нас». Істинно так било, бо Владика на кождім кроці пригадував: «Мово рідна, слово рідне...» (С. Воробкевич).

«Поки живе мова - житиме й народ, як національність ... От чому мова завжди має таку велику вагу в національному рухові, от чому ставлять її на перше почесне місце серед головних наших питань», - говорить Митрополит Іларіон (Огієнко). І дійсно - без рідної мови нема нації, вона зникає разом з утрачанням мови. Це потягає за собою і втрачання рідної культури і часто рідного обряду. Мова - серце народу, нема мови - нема народу».

И дале: «Історія не була для нас ласкава, особливо після виселення. Багато наших зі страху асимілювались, відреклись всього, що рідне, що протягом віків стало надбанням наших предків. Батьки сьогодні стараються про всесторонній розвиток дитини, посиляють на вивчення іноземних мов, часто нехтуючи своєю рідною мовою, роблячи велику кривду власній дитині. Тарас Шевченко сказав: «Учітеся, брати мої, думайте, читайте, і чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь».

«Знаю з великого пастирського досвіду, що батьки нарікають на власних дітей, бо трапляється і так, що власні діти чи внуки не дозволяють їм говорити рідною мовою, або ставляться до них ворожо чи байдуже. Чия тут вина? Дитини? Ні, батьків, бо не вмів виховати власну дитину, котра тепер свого встидається. Це покута за власні помилки, за свою безідейність. Чи таких батьків треба нам шкодувати? Треба співчувати їхньому нещастю, але це наука і для інших».

«Кожний нарід ділиться на багато етнічних чи етнографічних груп, котрі розмовляють відмінною дещо говіркою, часто вживаючи архаїзми. Чи ж це брати їм за зле? Ні! Бо діалекти і говірки - це величезний скарб народу. Лемки, бойки чи гуцули, без сумніву є гілкою великого русько-українського народу і часто їм протягом віків доводилося жити в відірванню від материка. І низький уклін для тих, що в скрутних історичних обставинах зуміли зберегти мову, віру і культуру наших предків» («Антифон» 1-2.2012, с. 4).

До таких слів, wypowiedжених через такий авторитет, не можна юж нич додати ани одняти. На жаль, не вшитки так думают. Заболіло барз покійного Владика письмо «Стоваришнина лемків» до Нього, підписане через їх «авторитети», в котрім очевидними брехнями і клеветами оскаржили Владика Адама о українізацію лемків. Якоби то чини Владика і Його думки нищили лемків і лемківську культуру. Тяжко тото пережив, бо ж преці «простували» Його свої.

Я зас пам'ятам Лемківщину од 1956 р. і на протязі мого некороткого юж життя не чув-єм од нікого, жеби літературний язык дакого мерзив або го не розумів.

Перше видання «Церковного українського календаря»

Мав Владика широкі зацікавлення, жив не лем церквом, але и культуром загально.

Од самого початку слідкував події Лемківських ватр. Свої думки висловлював в душпастирських зверненнях, яки сут надрукувані в «Церковних календарях», «Антифонах», а тіж в біографічній книжці «Нехай засяє ваше світло для людей». Вартат Його історичні статті и послання почитати и взяти си їх глибоко до серця. Нам, білянчанам обох конфесій, залишився в пам'яті на все такий кєрмешовий спогад. Споминат О. Чупик, довголітній шовтис и староста церковний: «Било то юж по архієрейській службі, вишли-зме з церкви, Владика Адам з нами, а братя во Христі греко-католики юж тіж стоять разом з нами и чекают на свою службу Божу, котру мав одправити отец митрат С. Дзюбина. Спіткалися, обцілували, привитали, бесідуют о тім и о сім, а з бесіди той чути слова митрата Дзюбини: «Смотрте, як нас ту тепер дуже разом, поділених мало - але то не ми зме ся поділили, то нас поділили». Приємно било відіти як двох визначних Лемків, котри, хочки стояли по різних сторонах релігійних, заховалися гідні. Шкода, же гнеска бракує гідности, культури особистої, діалогу... До кінця своїх днів покійний мав пляни на майбутнє: «Може, прийшов час подумати про віднову парафії в Тарнові чи Новому Санчі. Тож кажу, що покладаю надію на тих, хто буде продовжувати мою працю на благо церкви і народу» («Церковний календар» 2015, с. 225). З глибоком віром и надійом відійшов з посеред нас Архипастир, непересічний чоловік, авторитет, а на похорон зішлося дуже люди, аж и з-поза Його єпархії...

Родинне спіткання флоринчан в Ганчові, 1987 р.

За послугу для церкви и народу отримав дуже нагород, відзначень и орденів. Зо вшитких ся тішив, бо ж на них заслужив, але на ордені Ярослава Мудрого, яким Його нагороджено в 2007 р. в Ждини на XXV ювілейній Лемківській ватрі написано є «Мудрість, Честь, Слава». Тоти три слова найкраще характеризуют Його особу и сліди, яки по собі лишив. Мав-єм чест нераз бесідувати з Владиком Адамом на різні теми. Для мене то людина великої духовости, культури, патріота и скромний чоловік. Одишов од нас великий син Лемківщини. Написани ту рядки - то лем кус з того, што-м збагнув з проведених з Ним бесід и записаних Його думок.

Вічная Йому пам'ять!

Лігницька вистава церков Михайла Вархіла

ТЕКСТ АДАМ ВСВ'ЮРКА

Кожен лемко має церкву в серці, але не кожен знає їй збудувати. Хоц таку маленьку, котра має в собі душу і красу, лишену в тій реальній, як гнеска іщи стоїт на Лемківщині. А наш лігницький лемко Михал Вархіл, член ревізійної комісії гуртка ОЛ в Лігниці, має тот дар. Він його переніс до 57 церков. Напевно, серце пана Михала є при рідній Крампні,

але тото, што вказує своїм артистичном працюм, будит на ново в наступних поколіннях на Заході пам'яті і красу наших лишених церков. А церква на Лемківщині - то било місце життя села. Коли заперто, спалено, забрано церкву під час акції «Вісла», наше життя вмерало. І якби не пам'яті про церкви в серцях вигнаних - не било би нас.

Не сподівали-зме ся досягти такого успіху

1 жовтня 2016 року в Глогові одбився VII Загальнопольський конкурс хорів „Silesia Cantat”. Наш дитячий хор «Аколада» з Комплексу державних музичних шкіл в Горлицях під кер. Анни Цісонь здивував нас самих – членів того 40-особового хору. Не дост, же вдало нам ся за-кваліфікувати до конкурсу, то ищи виграли-зме аж 3 нагороди: Гранд-Прі фестивалю, «Золоте пасмо» і виріжніня за музичний твір «Полюбила я Стефана». В хорі співають 4 лемкині: Наталька Дубец, Аня Корбич, Емілька Корбич і Магдаліна Тацин. Тішимеся, же конкурсове жирі спеціальні виріжнило нашу рідну пісню «Полюбила я Стефана» в авторській обробці Мирослава Богоня.

Ми, авторки статті, барз любиме рідну музику і длятого радо виступе-ме ищи в лемківских колективах Горличчини: «Ручай» і «Лемківський перстеник», котри гордо вказують нашу культуру по цілій Польщі.

Дитячий хор «Аколада»
з Комплексу державних музичних шкіл в Горлицях

А ми зме і длятого не забивайме в наступним році на 70 літ вигнання засвітити свічки на гробах тих люди, яки били свідками-жертвами акції «Вісла» і боролися з ей наслідками на вигнанню — на Заході.

Пан Михал виселений бив в Гожівске воєводство, мав 6 років. По 20 роках перший раз відвідав рідни гори і під впливом краси церков, зачав творити їх моделі. Так од 40 років переносит лемківски церкви в свої праці і гнеска має найвеце моделі наших церков в Польщі, а, може, на світі. Пан Михал створив чудови маленьки церкви в більшости з Лемківщини, але тіж і з Бойківщини, Гуцульщини і з другої страни Карпат - зо Словащини. Деяки моделі церков сут створени лем на підставі фотографій, бо тих церков гнеска не є. Мають они особливу вартіст. Виставу церков Михала Вархіла, відкрити 16 вересня в Лігницькій бібліотеці при вул. Пястовській, можна обзєрати до листопада. Вартат там бити.

В літературно-науковім ґроні

ТЕКСТ

КАТЕРИНА КОВАЛЬСКА
ГРИГОРІЙ СУХАНИЧ

Консумпціонізм. Слово то можемо барз часто почути од тих, хто критикує Ватру в Ждині. Не єдни бесідують, же давно так не било, Ватра ся змінила, а молодим гнеска лем єдно в голові. Мало хто звертат увагу на еволюцію ждиньской Ватри на багатьох нивах – тепер то не лем стріча з родином і знаємима, рідном співанком, але тіж місце, де можна взяти участ в спортивних змаганнях, оглянути цікавий фільми ци спіткати люди культури, писменників і вчених. На нашій Ватрі є таке магічне місце, де дізнатесь, чом газдині вдавали кури, порадите зо знавцьом лемківских співанок, ци стрінете люди зо шкляного екрану. Тим місцем, де можна сой сісти серед цікавого товариства, є літературно-наукове шатро. Того рока, завдяки Наталії Гладик і проф. Андриюви Ксеничови ватряне могли взяти активну участ (бо не лем як слухачи, але тіж ставляючи звіданя) в виняткових бесідах. Тоти, котрим близки теми історични, могли побесідувати з професором Богданом Гальчаком та з Богданом Гуком, котрий приближив нам тему Команецькой і Флориньской республік під час дискусийного панелю «Еліти Лемківщини по І Світовій війни і їхні діла». Вартат підкреслити, же зустріч під тим заголовком мала скорше місце в Горлицях та в Кракові завдяки старанням нашої молоді. О ролі музичного фольклору в лемківских обрядах розповіла зібраним Марта Грабан-Бутрин, якої доповід викликала немало емоцій – а прецін розходилося лем о музику і обряди! Дискусія з паньом Мартом нияк не хотіла ся закінчити, зато думам, же наступного

Др Ольга Соляр

рока напевно найдеся нагода би вернути до той теми. О тим, што перед нами, як має виглядати майбутнє Об'єднання лемків і як виглядало його минуле можна було послухати під час панелю під заголовком «Велика П'ятка о 27 роках існування ОЛ». Хто не бив присутній певно задумується, ким буде речена «Велика П'ятка»? Сут то колишні голови організації – Федір Гоч, Василь Шлянта, Олександр Маслей, Штефан Гладик і Еміль Гойсак. Їхній досвід в праці на ниві підтримки нашого рідного не лем в ролі голів ОЛ, дозволяє формулювати цікави і нерідко контроверсійни тези. На завершіня тогорічних стріч в нашом шатрі гостили-зме Марію Степан - журналістку польской телевізії, авторку прецікавой, але і барз сумной книжки „Людина - то людина, а смерть - то смерть”. Зустріч модерувала др Ольга Соляр, так што кожний з присутних міг повісти, же місця перед публіком заняли дві жінки міцного характеру, обі заангажувани в справі війни в східній Україні. Кожен зо слухачів вийшов з той стрічі з оновленим поглядом на конфлікт, який охоплює територію, де до гнески мешкають наши краяне, переселени з Лемківщини в 1945-46 рр.

Юрій Гаврилюк і Петро Вірхняньский в панелю

Спартакіада

на елеганцю

XXII Лемківська спартакіада, котра відбулася в тім році на Лемківській ватрі в Ждині, була виняткова, бо гостили-зме виняткового гостя – віце-міністра спорту і туристики Польщі Давіда Ляска. В суботу під час офіційної частини на головній сцені віце-міністр нагородив найталановитіших спортсменів Лемківщини: Ірену і Дарію Шкурат з Бортного (нартярство), Давида Сверчинського з Криниці (кікбоксінг), Марію Карлик з Новогороду Бобжанського (шахи), Адама, Михала, Івана Скальських з Ганчови (нартярство), Павла Біщака з Лігниці (карате і кікбоксінг). Змагання тогорічної спартакіади тішилися великом кількостю учасників – тих наймолодших, як і тих старших. В п'ятницю при сцені ватряне різали дерево, доїли корову, шмаряли бальом і бігали з «бабом», а потім розограла волейбольний турнір, міні-гольф і футбольний турнір. Молодши могли вибрати з багатой пропозиції різних змагань: біг кангурів, турнір рінго, шмаряня пілком, біг в парах, скаканя в довжину та ін. (імена переможців – на с. 15).

Запрашає на наступну Лемківську спартакіаду за рік. Буде тілко само забави і сміху, што в тім році, а навіт більше!

Зліва: Адам Вишовський, Дам'ян Душа, віце-міністр спорту Давід Лясек, Юстина Вишовська, Лідія Тилявська, Агнешка Душа

з мойой полички

ЛЕМКІВСЬКИЙ КЕРМЕШ В ПАНТНІ В ЮВІЛЕЙ 100-літя ЦЕРКВИ,

під ред. Еміля Гойсака, Андрія Ротка,
Горлиці 2016 - 28 с.

Зо вступу: „Наш буклет - то лем коротка подорож по останніх 100 роках Пантної, котра гнеска урочисто обходить ювілей 100-літя мурованой церкви - дочерной Маластова, подібні як Ропиця Руска. Тож в нашим святковим опрацюваню вказуєме богатство вшитких трьох сел як спільного громадско-парафіяльного простору. Презераєме фалаток матеріальної

и духовой спадщини нашої підмагурської «тріїці». В ескізі експонуєме доробок громади як досконалі зорганізованого організму, зродженого з богатівкової традиції Київської Руси, тисячолітнього східно-християнського риту і східнослов'янського обрядового архетипу. Організму отвертого на спільни ініціативи при нагоді празників, вінчань, купальських старослов'янських звичаїв, вечірок, а в гнешній добі - поїздок, ювілеїв, колядування, шевченківських дни чи кермеші, як цінной суспільної ініціативи, што об'єднує громаду, розривану глобалізаціом чи асиміляціом». (вг)

100 ЛІТЯ

пантнянської церкви

Покровительком церкви в Пантні є Преподобна Параскева. В тім році – в рік 100-ліття церкви - празник святкували літом, а не в жовтні.

20 липня церква була повна: люде пришли, приїхали до рідного села на кермеш. Торжества почалися молебнєм до Пресвятой Богородиці, який одправив о. др Аркадій Трохановський. Божественну Літургію очолив Митрополит Євген Попович в супроводі митрополита Івана Мартиняка, Владики Вроцлавсько-Гданьського Володимира Ющака, співслужили численні отці.

В проповіді митрополит Іван Мартиняк згадав історію церкви, їй парохів. Нав'язав до Року Милосердя, який тепер переживає. Підкреслив велику любов наших предків до Бога і ближнього. Они знали поділитися з тима, хто потребував, остатнєм скибком хліба, приймали до своїх хиж тих, які залишили вшитко, што мали цінне. Тота віра і любов помогла зберегти традиції, пережити тяжкі часи (епідемії холери, еміграцію, дві світові війни, висеління). І повороти - які легкі не били. Про своїх краєнів не забивали близьки,

„Храм твій всечесний, як лік душевний знайшовши,
Всі вірні голосно кличемо до тебе,
Діво мученице Параскево великоіменита,
Христа Бога моли неустанно за всіх нас”

Фото: cerkiew.org

Новонаписана ікона Преп. Параскеви вкомпонувана в окремий кіот.

котри вийхали за велику воду. Іконостас в церкві поставлено в 1926 р. завдяки Петрові Гливі. Після літургії посвячено ікону Преп. Параскеви, яку фундували Антоніна (родом Панкной) та Володимир Ющак з Тихів. Митрополит Євген дарував напристольне Євангеліє, і просив вірних „Стійте далі, витримайте”. Торжества закінчила процесія-обхід навкруг церкви. Покріплені духом переїхали-зме до Ропиці на почастунок і концерти. Співали для нас «Чисте джерело» - дуєт Надії і Наталії Павлишин з США, гурт «ЛемФольк-акустік» з Громадки-Лігниці, «Розтока» з Рудной, Родинний колектив Богонів и Лабівских зо Санковой. З поетичним словом виступила Ольга Дейнека з Нью-Йорку. Дівчата, які цікавляться модом, мали нагоду підсмотріти найновши „тренди” в колекції, яку вказала Міля Пиж. Молода модельєрка використовує етно-мотиви в своїх працях. Св. Параскева получила різних люди, тих з Панкной и тих, які приїхали з різних закутків Польщи та світу.

Святкування найважливішого для пантнян ювілею попередили довгі приготування. З огляду на характер громадсько-парафіяльного простору, спільного пантнянам, маластів'янам і ропичанам, передсмак Великого Ювілею дало ся одчутти дакой на 2-3 роки скорше. З ініціативи м.ін. п.Марії Колодійчик и при підтримці лемків Канади одновлено и огорожено старий маластівський цмонтір, потім товариство «Магурич» з громадом «на ноги поставило» старий пантнянський цмонтір и церквиско по деревляній церкви. Паралельно до регулярних спіткань оргкомітету (Греко-католицька парафія Преп. Параскеви в Пантні з о.парохом Петром Качмаром, Гурток Об'єднання лемків в Маластові з головою Андриєм Клімашом, Громадський комітет лемків Канади и США з головою Андриєм Ротко), реставрацію пантнянського іконостасу провадила консерватор Йоанна Єнджеяк, а столяр Петро Гойсак рихтував новий елемент церковного інтер'єру – кіот. Не просте завдання мав тіж маляр Здзіслав Толь, котрому пришло виповнити тот елемент церковного інтер'єру храмовом іконом Преп. Параскеви. Деталів ту барз дуже: ювілейна пам'ятна таблиця, видання ОЛ ескізу-книжечки «Лемківський кермеш в Пантні в ювілей 100-літя церкви», видання ОЛК збірки вірши «З Афтанової кузні», підготовка Вікторієм Гойсак діти до концерту, запрошення почесних гости з цілого світа, нагрудний значок, традиційни чуги.

Кермешова частина тіж вимагала великої активності громади. Велике Спаси Боже и тим, хто подбав о приготування світлици в Ропици Рускій, де гостили-зме ся, о приготування сценічної програми з виступами ансамблів и заграничних гости, о пририхтування виставки довоєнних фото з Пантною-Маластова-Ропици и показ музеальних юж рілничих знарядь. Як пристало на 100-літній Ювілей, не за-

бракло мініспартакіади и показу моди з ініціативи Ольги и Емілії Пиж. А вшиткого и так єм ту не підрахував, того не в силі ніхто зробити. То юж сфера Вашого часу и посвячина за традиційне в громадській роботі: Боже Заплат! Дороги пантняне, маластів'яне и ропичане, вдало ся нам!

З концертом для церковних ієрархів і мирян виступили діточки, зв'язани з життям пантнянської святині

Концерт „Розтоки” з Рудной

Лука Гіба наглядат за мініспартакіадам

Перший во світі кермешовий показ моди

**раз на сто років така
кермешова гостина**

Майстер-клас витинанок Марії Янко

IX Ватрочка на XXXIV Лемківській ватрі минула скоро, але в приємній атмосфері. Помедже дітми од початку чути било духа ривалізації, хоц не бракло помочи и співпраці. Велику силу приятельства - котрой ми, доросли, можеме ся вчити од наймолодших - вказав конкурс з загадками на тему лемківської культури. Вшитки діти заняли гев перше місце! Кед діти дістали фарби або кредки до руки, пак ватрочкова сцена прикрашена остала гардима малюнками малих ватряних Никифорів. «Лемко стріт» сталася малом галерейом, котрой не постидав би ся сам Дровняк ци світовий поп-арт'овский Андрий Варгол.

В програмі для діти, крім конкурсів, одбилися цікави варштати в Майстерні, приготувани и проваджені през професійних артистів, зв'язаних з лемківском культуром, яки маюти тіж досвід праці з дітми. Варштати «Пташок з соломии», «Лемківски писанки», «Традиційна витинанка» провадила малярка Марія Янко, дерев'яни вжиці і чачка розмальовували діти під опіком інчой малярки Тетяни Скоромной, а ляльки-мотанки вчили діточок робити народни майстрині Наталія Свирдюк и Наталія Морева; дерево своей родини мали ватряне творили разом з дитячом писменницею Ірином Мацко. З жальом кінчили-зме радісну забаву и чекаме на наступну Ватру.

ТЕКСТ ОЛЬГА ГОЙСАК

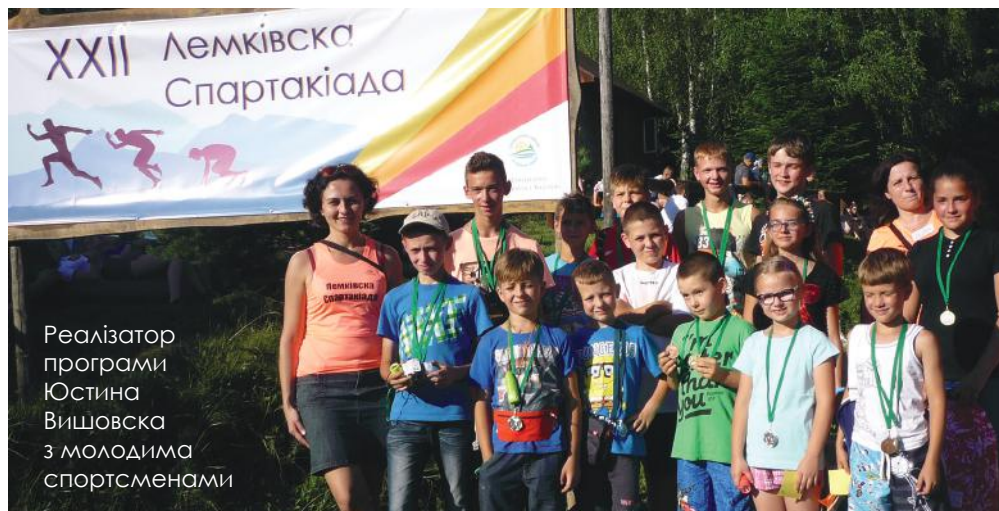

Координатор Ольга Гойсак з учасниками „Ватрочки”

ДІТЯМ

Любомир вДЕСЯТКУ

Реалізатор програми Юстина Вишовска з молодими спортсменами

Переможці XXII Лемківської спартакіади в молодшій групі (перши місця): шмаряня пілком - Іван Буковский; стріляня з лука - Бартек Пирдол; стрибки зо скакалком - Христина Василів; шмаряня воланчиком - Яна Романів; біг з ракетком - Кароль Яновец; стрибки в довжину - Валентин Слоновский; біг на штирьох - Олександр Горлач; біг в парах - Мацей Гутнік; підмітування волейбольном пілком - Аліна Горлач; біг в мішках - Матей Дучковский; біг кангурів - Олександр Горлач; турнір рінго - Любомир Гойсак; шмаряня лікарском пілком - Любомир Відовняк; слалом - Мацей Гутнік; біг з перешкодами - Адам Левчук; жонглювання футбольном пілком - Адам Перегрим.

Переможці двох конкурсів рецитації і співу, котри одбилися на ватряній сцені в п'ятницю і в суботу (І місця в різних вікових категоріях): Оля Кеєц, Високе; Любомир Гойсак, Горлиці; Татіяна Лабівска, Олава; Анна Корбич, Горлиці; Лариса Мосер, Австрія. (вг)

А ШТО ЧУТИ на АНТОНИЧІВЦІ

По довгій, літній перерві зачали-зме дальшу частину річної програми «Спіткань з Лемківщином», яка в 98% проходить на Антоничівці. Але маме в програмі і таки події, з якими старамеся приїхати до вас. До таких діянь належат варштати лемківского танця LEM Dance, полученого з инчими розвагами танцювальної натури. Лемківську традицію гуляня з'єднали-зме з анімаційно-руховом забавом и танцюм караїбским. Того року 30 вересня 2016 р. з варштатами зас били-зме в гладишівській школі. Науку караїбских танців проводила Катажина Сьвенс, а лемківских - Зоряна Мричко, танцюристка ансамблю «Аркан» з Перемишля. Як вказує циклічність и популярність тих варштатів (четверта едіція) танцювати каждый може, як лем хоче.

ВАРШТАТИ
ЛЕМКІВСКОГО ТАНЦЯ

LEM Dance

З лемківского, добрі знаного нам простору природи и культури 1 жовтня 2016 р. перенесли-зме ся до Індії за справом Барбари Борейшо, яка поділилася своїм досвідом и спогадами з подорожи до той держави. Присутни, крім обзераня презентації и слуханя густих спогадів и порад, як приготуватися до такой подорожи, могли тіж понюхати и помацати привезених з того краю різних предметів. Не на дармо з давен-давна повідали, же подорожи вчат и формують спостеріганя світа. Особливо, як то є далека, егзотична для нас країна. Культурна пропозиція Антоничівки є різна и широка, то друге юж таке спітканя з мандрівничком в рамках діяльності нашого Центру культури. Запрашаєме зас на наступни спітканя.

В країні сикхів

І
Н
Д
І
Я

Не завернеме води в потоках

час. На початку били привитання і коротка артистична програма, в якій вшитких очарував спів учениці Анни Шевчук. А потім при печених грулях, ковбасці і солодких несподіванках молоді люде брали участь в конкурсах і забавах, вигривали різни нагороди, закуплені за пінязі з Комітету батьків. Конкурси єднали вшитких, а найбарже тішили таки: оголити бальона, з'їсти чеснок, полічити вікна-вигляди-облачки на спортивним залі, розв'язати бундз, випити горнятко соку з цитрини чи дути бальона на час; а з забав - стріляня з луку і пущаня мотузком мильних баньок.

Несподіванком бив приїзд пана Володі Копчи на чудовим моторі БМВ, де охочи могли спрібувати як ся сидит на так вельким і крас мотори. Але найвекша краса пікніку - то почутя єдності. З єдної страни єдніст поколінь по акції «Вісла», в більшости з Лемковини, яки створили нашу школу, а з другої страни – люди, яки маю в собі українски коріня та нова сила — родини з України, яких так дуже видиме на штоден, а кус менше в наших церквах чи організаціях. Але они сут і повинни зме їм помочи віднайти дорогу до свого в Польщі. А своє, рідне для нас - то етнічне богатство, в тим лемківство, і наша школа, яка про тото не забиват, і то є сила од початку єй життя в нашій громаді.

Ведучи пікніку Адам Вев'юрка і Діана Пшик

„Дикі бджоли” на XII „Українських кліматах

**В Лігници
ріжних
культУр...**

1 вересня почався новий 2016-2017 шкільний рік.

В Лігницькій гімназії і в ліцею науку розпочало 120 учнів. Тішит, що є їх веце (праві о 20), як в минулим році. В тим році жде нас, як і цілу Польщу, реформа едукації. Зникнут гімназії і на ново верне 8-класова початкова школа і 4-літній ліцей.

Лігницька гімназія била і є популярна в нашій громаді. Тут спокійні і безпечні: невелички класи, рідна

В Лігниці **буде** наша початкова школа?

До праці учнів І кл. гімназії мотивувала колишня директор Олена Калитка

мова, катехеза і просто діти, і родиче в більшости ся знають. Учні можут брати участ в ансамблях, а вшитки знаме, што найліпше передавати нам прив'язаня до свого - в пісні і традиції. Школа, в тим тіж гімназія, мают шторока понадвоєвудски результати іспитів. Коли не буде гімназії, то появится потреба створити на Лігниччині нашу початкову школу. І з тима планами гнеска школа зачинат реальні думати про наступний шкільний рік. Як далі тото буде виглядало, напишемо в святочній «Ватрі».

ТЕКСТИ

АДАМ ВСВ'ЮРКА

Концерти «Українські клімати» в Лігниці од свого початку мают в собі тіж лемківску душу. Хоц організатором од років є місцеве ОУП, то николи на сцені не забракло лемківской пісні і музики. По правді, в Лігниці і околицях в наших ансамблях тяжко однайти границю медже лемківством а українством. В культурі твориме єдно, бо ми є єдно, лем цензура може знищити тоту єдність.

В тим році концерт проходив 4 вересня на лігницьким Ринку і мав кус іншу форму. Знаме, што Лігниця є від віків містом ріжних культур, релігій та народів і тото багатство вказало місцеве ОУП. На лігницькій сцені могли-зме видіти і чути ансамбль «АР ПО ДЕ», котрий грає музику з цілого світа м.ін.: Балкан, Ірляндії, Росії, Німеччини, Ізраїля, але і індіан з Гамерики. А далі чарували нас ансамблі нашого ліцею і гімназії; ромський ансамбль «МІИРО»; відомий нам вшитким м.ін. з останньої Ватри в Ждини, де отримав нагороду Вірний Предкам, - «Клюб 46» з Романом Ладном і гості з Ольштина «Тугай-Бей». Серед публіки можна било видіти м.ін. Генерального консула з Кракова Олега Мандюка зо женом, президента Лігниці Тадеуша Кшаковского і віята гміни Громадка Дарія Павлище. Господарями зо страни ОУП били голова відділу Богдан Пецушок і голова лігницького ОУП Юрій Павлище. Я на запрошіння організаторів представляв ОЛ, за што барз дякую. Більша подяка належится для публіки, котра, хоц кус поляло дощу, однак вернула під сцену на дальшу част концерту. Для такой публіки все вартат організувати «Українські клімати» в Лігниці і будити почутя єдності на Західніх Землях.

XII „Українські клімати”

В порогах нашого ЛІЦЕЮ в Лігниці

(частина 7)

Коли поглянемо на сучасні школи та учнів у Польщі, то відразу бачимо, як багато змінилось. Учні повинні, практично, тільки вчитись. Це добре, але з другого боку, школа щораз менше готує людину до життя в громаді, вчить відкритості на іншу людину. Інтернет та комп'ютер заглушають у людині реальний світ, потребу спілкування. Сьогодні це, на мою думку, проблема для нас усіх. Але повертаючись до історії нашої лігницької школи, не можна не згадати, як школа раз в році на 2-3 дні виїжджала до колгоспу (ПГР) в Осеку збирати картоплю. Для учнів це було свято, вільне від науки, хоча не всі так вважали. Поле, на якому учні збирали картоплю, мало десь 1,5 кілометра. Ми збирали в два

боки. Відразу було видно, хто родом з села, хто вдома допомагає батькам. Усі хотіли якнайшвидше зібрати картоплю, хоч деякі думали (і слушно), що як будуть останніми, то хтось їм допоможе - і так завжди було. Ті, які хотіли показати, що вони найкращі, все робили, щоб бути першими, а пан професор Іван Співак ходив та викопував картоплини, які деякі з нас просто присипали землею, щоб тільки не бути ззаду. За свою працю ми завжди отримували сніданок. Це була кава з молоком або чай та булки з пахтетом і сальцесоном. Після збирання картоплі, деякі брали її до гуртожитку та протягом наступних днів у кухні було чути тільки запах смаженої картоплі — наші «фритки» смакували як з Макдональдса!!!

ВЧИТЕЛЬСЬКИЙ КОЛЕКТИВ З ВИПУСКНИКАМИ 1993 р.

презераме фотографії

Джерело: Богдан Бухта з „Монографії Комплексу загальноосвітніх шкіл № 4 в Лігниці”

Випусники 1975 р., клас Францішека

Кравчишина: Бучко Мирон, Чап Мирослава, Джурко Мирослава, Фецьо Михайло, Фучко Петро, Грицько Дарія, Гаврильчак Іванка, Іванек Мирослав, Капусцінська Данута, Кіндраш Ірина, Клосовська Марія, Крет Олександра, Ладна Данута, Ладна Богдан, Мадзелян Марія, Масляник Марія, Мазур Мирослав, Мулік Христя, Миц Ірина, Новий Данута, Пришляк Марія, Рацка Анна, Сорока Зеновефа, Сосницький Ярослав, Стех Ірина, Стависький Іван, Шкурат Анна, Шимчак Михайло, Вансач Євгенія, Зінська Анна, Гриців Данута, Губ'як Марія, Романович Анна, Стаднік Зенайда, Тилявська Ольга.

Випусники 1976 р., клас Ярослави Шумілович-

Кіселевської: Бакун Галина, Боберська Іванка, Боровець Марія, Хомин Богдан, Чабан Богдан, Чаборик Євгеній, Чан Іван, Черник Ярослава, Чопік Марко, Чиж Володимир, Доскоч Олександра, Фучко Оксана, Грицик Ольга, Іванек Марія, Ющак Роман,

Калитка Лариса, Котовський Славомир, Малиновський Роман, Матійчак Євгеній, Мігус Галина, Обжут Єлисавета, Омелян Славія, Патуляк Марія, Пецух Лідія, Пришляк Ірина, Рабко Анна, Рацка Марія, Санайко Анна, Сколіч Лідія, Шахмат Іван, Шафран Михал, Сембрат Марія, Сметана Іванка, Зінкевич Марія.

Випусники 1977 р., клас Івана Співака:

Богуш Стефан, Бурачек Іван, Демчак Марія, Дримух Едвард, Дзік Йосиф, Дзік Роман, Гопей Євгеній, Ярмола Христя, Юнко Андрій, Коваль Тереса, Крет Марія, Крик Мирослава, Крисина Марія, Купич Данута, Кущак Андрій, Лайкош Наталія, Мачуга Стефанія, Марчак Євгенія, Масляник Ольга, Міхневич Анна, Нікеруй Тереса, Підлипчак Євгенія, Поцюх Ірина, Поліщук Андрій, Попівчак Миколай, Смеречняк Єлисавета, Судин Мирон, Шимчик Стефанія, Снежко Ігор, Ванкевич Ярослав, Вінницька Данута, Зубкевич Данута.

(далі буде)

з домашньої аптечки

 ТЕКСТ чуГаня

Здоровый і смачный сироп з медом

Помаленькы кінчytysя літо і – хочеш, не хочеш - іде осін. Знам, же іщи тепло та й мало хто думат о студені, але мусиме юж тепер зрихтувати собі медыкаменты, котры допоможут перетырвати омерзлу хоцколи зиму.

зложеный). До векшого слоїка сиплеме пририхтуване зіля, додаєме меду, пак ціліст заливаме звареным сиропом. Добри запертый слоїк лишаме на вікни на 3 тыжні. Важне, жебы ным штоден міцно потрясати хоцкі раз або два. По 3 тыжнях вшытко цідиме и переливаме до маленьких слоїчків. Тримаме в льодівці.

Кед імат вас кашель ци дака

перестуда, пийте тот сироп з водом або додавайте го до гарбати-чаю по 2-3 ложочки.

Нашы бабці чудово знали помагати сой сиропом з цибулі, бураків; честком з молоком, медом и маслом або гусячим смальцом і т.п.

Гнескы хотіла-єм вам запропонувати здоровый і смачный сироп з медом

на кашель, котрый шторока помагат моїй родині вертати до „формы”.

УВАГА: сурового меду не можна давати дітом пониже рока і людям учуленным на него.

Потрібны нам будут:

сок та скірка з 1 цитрины, 0,5 л воды, 300 г цукру, по 3 ложки квітів диванны (Verbascum L.), слязу (Malva sylvestris L.), стокроток (Bellis perennis L.), по 20 г ланцетуватой бабкы (Plantago lanceolata L.) і тымянку (Thymus vulgaris L.), кед не мате, можете заступити го нашым щабриком (Thymus pulegioides L., pol. macierzanka), а на конец меду 7-8 ложок.

Як пририхтувати?

Вариме воду зо скірком, соком з цитрины і цукром, потім легко студиме (то юж називаме сиропом, бо вода + цукер дає нам т.зв. сироп простый, а як додаме до того інчых річы, товди маме т.зв. сироп

333 річниця Віденьської

12 вересня 2016 р. минула 333-я річниця битви з турками під Відньом, т.зв. Віденьска відсіч. Для нас то тіж не чужа історія. З єдної страни, можеме посмотріти на ролю козаків в битві, хоц не за вельку, а з другої страни - на Лемківщину, яка одчула тоту битву. Козаки на битву під Відньом ся спізнили, за што Ян Собескій мав велький до них жаль, про який писав в листах до жени Марисеньки. В самій битві брало участ лем 150 молодих козаків, яки в більшости били селянами та в воюваню не мали великого досвіду. Молоди козаки за барз не вірили королеві і шляхті, же їм заплачат за тоту війну, а і сама згода Собеского на участ козаків в війні била видана запізно. Головні сили козацки дішли до Собеского на Мадярах коло 5 листопада — праві 2 місяці по битві. Било то понад 1000 козаків,

Локата на високий відсоток

ТЕКСТ АННА БУКОВСКА

Думате, же поділюся з вами радом, як заробити великий маєток в короткім часі? Ні, оповім, як можна в короткім часі збагатіти духово. Поїхали-зме до Команчи на «Сарепту родин». Дуже-зме ходили, їздили: Радошиці, Репедь, Туриньск, Вислок Великий, Суровични Поляни, Мокре, Яслиска, Зиндранова і Меджилабірці на Словаках. Для тих, яки приїхали перший раз, цікава була тіж Команча. Пані Дарія Боївка розповіла про домашній музей, який протягом цілого життя творила зо своїм мужем (юж покійним). Вказувала одяг та неокотри знарядя, якими робили наши дідове. Наши знання поширили-зме в Зиндрановій, де в старих хижках, боїсках стояли млинці, ціпи, коси з каперами, кіся та інше знарядя. В Меджилабірцях одвідали-зме церкву св. Василя Великого, про яку нам оповів парох о. Іван Бляшка, та музей Анди Варгола, який існує від 90-х рр. XX ст. Не оминули-зме Красного Броду та руїн монастиря Зісланя Св. Духа. Літом пам'ятали-зме про Господа. Коли о. Ярослав Чухта пояснював нам Ісусове навчання в притчах, наши діти мали занятя з Книги Буття. Можна о нас – учасниках – повісти, же зме позитивні закручени, літо з дітми - то мандрівки, спортивни змаганя, дуже радости. Вернеме за рік, а ви тіж приїхайте...

Так як колись лемки знімки робили

ТЕКСТ АДАМ ВСВ'ЮРКА

відсічі а Лемківщина

яких провадив крайчи коронний Миколай Данилович. Лем пришли козаки, король Собеські почув, яке то міцне військо. Короля втішило, як козаки взяли місто Шецени над ріком Іпель. Думав, што козаки здобудут лем переди міста, а тото військо здобило брами та прибило там свої прапори з хрестами і допровадило до піддання ся турків в місті. Бив то кінець, так напrawdę, війни з турками, який дав свідоцтво, што наши козаки знають воювати.

Ми – лемки - разом з іншими русинами з Карпат (як і цілою Галичини) в тот час тіж воювали з турками. Хоц не лем з турками проливали кров за Річпосполиту, але то юж інша історія. А то приклад. В 1672 р. біскуп Тжебіцкі, котрий владав в тот час ключом Мушинським (в векшости нашими селами) послав регі-

мент піхоти — 500 люди на оборону твердині в Кам'янцю Подільским перед турками. Зо спогадів майора Квасіборовского знаме, же вояки воювали з вельким посвячиням. Під час головного атак на Кам'янець 26 серпня загинуло 40 вояків, а 60 било пострілено. Але то не бив кінець втрат військ з ключа Мушинського в тій битві. Найгірше мало прийти. Коли військо виходило з замку, загинуло аж 187 вояків, в тим 7 офіцерів — то не били напевно наши, бо офіцерски стопни били лем для поляків — але їм тіж належитися пошана. Хоц то вказує, як виглядало ставління поляків до нас - русинів - на цілій Правобережній Україні, як і русинів в Карпатах. При виході з замку лишено 21 тяжко пораниених і не знаме до кінця, што з нима сталося в неволі турецкій.

Але повернемо до Віденської відсічи. Битва затримала похід військ султана на Європу, але Лемківщина кус на тій битві потерпіла. Коли військо польське вертало з Відня щасливе по перемозі, кус (і не лем кус) робило, што хтіло. І то не ходит лем про Лемківщину, але про цілу землю переходу. Наши втрати і знищія - то тіж елемент Віденської відсічи, про котру знаме з книжок, телевізії, інтернету, де вшитко виглядат барз гарді. А думам, што наши наступни покоління повинни знати, што наша лемківська історія - то не лем життя в селі. Ми творили історію Карпат і Київської Руси, а потім Галицько-Волинської, лем нам тоту історію деяки гнеска хочут вкрасти.

Війська польски, як повертали з Відня, то кус затрималися на західній Лемковині. Військо през Лелюхів і Мушину провадив гетман велькій коронний Станіслав Ян Яблоновскі. За його розказом військо лишилося зимувати в ключу Мушиньским, в векшости в наших селах, на кошт їх мешканців. За данима: регімент в Мушині саме сіно, овес, масло і солонину взяв на суму 360 злотих. В Кричиці військо на пашу для коні і їджиня взяло 5396 зл., в Поворознику 5874 зл., в Мушинці 3191 зл. По інших селах тіж реквіровано пінязі, але юж кус менше. Але то не бив кінець тягарів, яки поносили наши предки. В Бересті гусарія почала палити село. Знаме з джерела, што спалила дві хижи солтисів та побила і окрала люди в селі. Напевно било спалених

Напевно наши предки з Карпат безпосередньо не брали участі в Віденській битві, але коли посмотриме, кільки взято пінязів в податках перед том війном та кільки зареквіровано, вкрадено або знищено по битві, то напевно участ Лемківщини в тій історії била велька. Не забивайме, коли святкуєме 333-ю річницю Віденської відсічи, што то тіж наша історія, може, кус закурена, але правдива. Коли не будеме шанувати своїй історії, то нихто їй не пошанує, а ми стратиме певну частину себе. Про то нихто з нас, напевно, не мріє.

Пам'ятник козакам, котри брали участь в битві під Віднем (Відень 18, Тюркеншанцпарк)

хиж вєце, лем вказано тих найбогатших селян, яки мали відвагу доходити своїх кривд.

А то фрагмент списку знищєнь, котрий свідчит з єдної сторони про велький грабунок гусарів, а з другої сторони - про працювисті наших предків, котру, дякувати, маме до гнеска. Діялося то в грудні 1683 р., коли люде жили з того, што придбали за цілий рік.

«Naprzód Basilemu sołtysowi dom zgorzał wszytek w drewnie gontami robiony żelazami, w którym było dwie izbie, jedna biała, druga piekarnia, komór dwie, na górach drugie dwie. W izbie białej pościeli dwoje na dwóch gospodarzow, cztery siekiry, dwa łańcuchy wozowe, świdrów os[ie]m. Naczynia gliniane i drewniane wszystko tamże. Beczek cztery piwnych, szafy dwie drewniane, w których szafach naczynie szklane i gliniane i nabiał wszytek. Przy tejże białej izbie w komorze strzelby trzy sztuki, bandoletow para, pistoletów para, szabel dwie w koszu siedło skurzone. Czyszowych pieniędzy, których sto szelągami jego własnych w drobnej monecie złotych sześćdziesiąt, skrzynie ruskie trzy, w których sukien dwie laszorowych pętlakowych z cynowymi guzami, jedna podszyta baranami białymi, masła dwie i pół fasek. W drugiej komorze kapusty beczek sześć, dwie solne, rzepy, bobu wiertel. W górnych komorach na budynku tymże dwie połowie żyta, a trzecia pszenica, jare, jałowca, solówki, owsa dwadzieścia wiertel, dwa słody gotowe, jeden gorzałczany, drugi piwny, piwnego wiertel ośmnaście i jarzyn, owsa gorzawiany, jęczmienia i owsa. W gumnie pszenicy kop cztery, żyta kop dziesięć, świerzopy kopa, owsa sto dziesięć kop, siana wozów siedem. W oborze wołów para średnich, jeden siwy, drugi gniady, cielę, wóz kowany jeden, dwa boże pługi, dwa sanie jezdne, dwóch wieprzow zabili, jednego karmnego, drugiego chuszcza. Drugiemu Janowi sołtysowi z tejże wsi izba biała nowa pusta, w tej pasza dla bydła,

w gumnie żyta kop dwanaście, pszenicy ośm kop, jęczmienia dwanaście kop, owsa osiemdziesiąt kop, siana wozów dziewięć. Pod izbą białą była piwnica, w tej piwnicy kapusty pięć beczek, zabrali mu przy tymże pogorzeniu parę pistoletów i bandolet, masła dwie fasek, poć mięsa, sadet dwoje, jałowice, zabili wieprza karmnego, parę wołów czerwonych wzięto przy poratowaniu z pniaków siedmiu pszczoł czeladź żołnierska miód wybrali.

[...] Iż te szkody w rejestrze wyżej podanym przez chorągiew [h]usarską Jaśnie Wielmożnego Je[go]M[oś]ci Pana podskarbiego nadwornego przez spalenie umyślne czeladzi pomienionej chorągwi tak nam Panie Boże dopomóż i męka jego święta [...]

Feria 2-da ante festum conversionis S.[ancti] Pauli Apostoli proxima A.[nno] D.[omini] 1684.

APKr. Oddz. na Wawelu, Castriensia Sandecensia 137/II, s. 1181–1184.

Regestr szkód wsi Berest z 18 XII 1683 r.

Regestr szkód przez chorągiew [h]usarską Jaśnie Wielmożnego IchM[oś]ci Pana Podskarbiego Nadwornego we wsi Bereście

Використано інформації з: Kazimierz Przyboś, *Wojsko Klucza Muszyńskiego Biskupów Krakowskich*; prof. dr hab. Mirosław Nagielski, *Kozacy pod Wiedniem w 1863 r.*

Інфо за лем-часом

з циклю Лемківска хроніка

ТЕКСТ МІЛЬКО ГОЙСАК

(1856-1916) - 160 років тому в заможній галицькій ковальській родині народився **Іван Франко** – доктор філософії, письменник, поет, публіцист, перекладач, вчений, громадський і політичний діяч. Вартат знати, же ковальски знаряддя з його твору «У кузні» мають ідентичні назви як знаряддя ковальських кузні на Лемківщині (за ковальом Ротком з Гладішова).

(1866-1934) - 150 років тому в Холмі народився **Михайло Грушевський** – історик, громадський і політичний діяч, Президент Української Народної Республіки в роках 1917-1918.

5.06. США. Одишов до кращого світа др Іван Гвозда почесний голова Крайової управи Організації оборони Лемківщини в Америці, довголітній голова Світової федерації лемків, громадський діяч, редактор журналу «Лемківщина».

16.07. Вільхівець. Шолтис Зенон Федак з громадом села організували символічні обходи 500-літя Вільхівця. Літургію во всхіднім обряді одправили о. декан Андрій Журав і о. Богдан Кішко. ОЛ представляли: голова Ш. Клапик, колишній голова Ш. Гладик.

15.07. Люблін. Одишов до кращого світа Михайло Лесів – професор, науковец, мовознавець, автор праць о лемківській бесіді, співпрацював з ОЛ в видавничих справах.

21.07. Пантна. Пантняне святкували 100-літя місцевої церкви під покровом Преп. Параскеви. Лемківський кермеш, організований з той нагоди мав богату оправу, включно з частином артистичном, мініспартакіадам і показом лемківської моди. Празничні богослужби очолили греко-католицькі владики митрополит кир Євген, владика кир Володимир, владика кир Іван.

ЛИПЕНЬ

10.07. Святкова Велика. Організатори XV Крампнянської історичної паради збирали гроши на ремонт деревляної греко-католицької церкви св. Архангела Михаїла, побудованої 1757 рока.

Липневи святкування 500-літя Вільхівця

22-24.07. Ждиня. ОЛ організувало Свято лемківської культури XXXIV Лемківську ватру під патронатом Малопольського воєводи Ю. Пільха. Свято відвідав м.ін. віце-міністр спорту и туристики Давід Лясек.

24.07. Сянік. Упокоївся в Бозі Митрополит ПАПЦ кир Адам. Похоронни богослужіння одбилися 27 липня 2016 р. в Сянічній катедральній православній церкві св. Трійці. ОЛ представляли: з-ик голови В. Шлянта и секретар Н. Гладик.

29.07. Новий Санч. Мистецька галерея Малопольського центру культури „Сокіл” презентувала праці XV Лемківського Єрусалима під заголовком «Потрійний автопортрет».

30-31.07. Луги. Товариство „Лемко-Товар” організувало XXVI „Лемківську ватру”. ОЛ представляв колишній голова ОЛ Е.Гойсак. В програмі Свята м.ін. виступив фольклорний ансамбль «Лемківський перстеник» з Гладисова.

30.07-01.08. Торонто. Об'єднання лемків Канади організувало XXXI Лемківську ватру.

Ансамбль пісні і танцю „Ослав'яни”

11-28.08. Краків. Писанкарка Марія Келечава презентувала традиційне лемківське артистичне рукоділля під час 40. Міжнародних торгів народного мистецтва, організованих товариством «Цепелія».

13.08. Перечин. Закарпатська обласна організація Всеукраїнського товариства “Лемківщина” організувала VI Закарпатський обласний фестиваль «Лемківська ватра».

13-14.08. Мокре. Гурток Об'єднання українців в Польщі в с. Мокре організував Ювілейне XXV „Свято культури над Ославою”.

19.08. Лігниця. Галерея мистецтв під заголовком “Периферії” виставила праці XVI Лемківського Єрусалима. ОЛ представляла кустош вистави секретар ОЛ Н. Гладик.

24-28.08. Сянік. ОЛ співорганізувало II Карпатський з'їзд під гаслом «Карпати – гори культури» в 80-у річницю Сянічського Гірського з'їзду 1936 року. ОЛ представляли: з-ик голови В.Шлянта и колишній голова Ш.Гладик, котрий під час Наукової конференції виголосив доповідь на тему «Лемки в культурі Карпат» . В артистичній програмі З'їзду виступив Лемківський ансамбль пісні и танця «Кичера».

27-28.08. Зимна Вода. Львівська обласна організація Всеукраїнського товариства “Лемківщина” організувала II Лемківську ватру під назвою Львівський обласний фестиваль “Гомін Лемківщини”. В артистичній програмі Свята виступив горлицький фольклорний гурт «Серенча».

27-28.08. Лігниця. На запрошення німецької меншини представники міської влади спіткалися з представниками меншин Лігниччини і гістми з Дрездена. ОЛ представляв з-к голови А. Вев'юрка.

СЕРПЕНЬ

05-06.08. Михалів. Товариство „Стоваришнина лемків” організувало XXXVI Лемківську ватру на чужині.

06-07.08. Монастирська. Всеукраїнське товариство «Лемківщина» організувало XVII Свято лемківської культури «Дзвони Лемківщини» - найбільший лемківський культурний захід во світі. ОЛ представляв: з-ик голови В. Шлянта.

Трембітаре з плакату II Карпатського З'їзду

ВЕРЕСЕНЬ

В Гладисові не сподобалися аж три (зо штирьох) двомовни дорожні таблиці, бо «чужа»

на тій Землі кирилиця зас заваджат денекотрим подивляти wyjącznie polską piękną jesień. В списку осквернених місцевости з небажаним «руським» елементом сут юж: Гладивів (2016), Ребетів (2015), Пантна (2013), Вапенне (2012), Білянка (2010), «не пахли-зме» тіж в Грибові (2010) и Горлицях (2009)

3.09. Кольонія, Німеччина. 18-літній саксофоніст Лука Дичко родом з Конечной переміг в конкурсі Євробачення для молодих музиків, свою майстерність шліфував м.ін. в Горлицькій музичній школі ім.І.Й. Падеревського.

Переможець з Кольонії Лука Дичко

4.09. Лігниця. Лігницка ланка Об'єднання українців в Польщі на міському ринку організувала XII «Українські клімати». Лемківські нотки презентували нагороджені під час Ждиньської Ватри відзнакою «Вірний предкам»: «Клуб 46» з Романом Ладном.

6.09. Горлиці. Престіл новоствореної Перемиско-Горлицької єпархії очолив владика кир Паїсій. Торжественні богослужіння проходили в Горлицькій православній кафедральній церкві під покровом св. Трійці за участі почесних гостей з Польщі, України и Сербії.

16.09. Перемишль. В Національному музею Перемищини проходили святкування 25 річниці незалежності України. ОЛ представляли: з-ик голови В.Шлянта и колишній голова Е.Гойсак.

16.09. Лігниця. Міська бібліотека при ул. П'ястовській відкрила експозицію мініатюрних церков лігничанина Михайла Вархіла родом з Крампной.

17.09. Горлиці. Члени Головної управи ОЛ під час статутного засідання управи, м.ін. підсумували проєкти, зреалізовані в літній час: XXXIV Ждиньську ватру, Лемківські кермеши в Вільхівці и Пантні, Лемківський Єрусалим. Три секції Головної управи, створені до роботи в площині комунікації, співпраці з іншими організаціями, освіти и історії - поділилися своїми успіхами. Головном точком Засідання стала організація Ювілейної XXXV Лемківської ватри в Ждини в 70-літня депортації автохтонів з Лемківщини.

19.09. Краків. В Театрі ім. Й. Словацького проходили святкування 25 річниці незалежності України. ОЛ представляли: голова Ш. Клапик, колишній голова Ш. Гладик. СФУЛО представляла голова Софія Фединаю

23-26.09. Горлиці. Об'єднання лемків партнерувало 2-му Фестивальови ім. Зигмунта Гаупта, організованому Горлицьком міском бібліотеком ім. С. Габріеля.

24.09. Лігниця. IV Лігницький загальноосвітній ліцей ім. Б.І. Антонича організував II Родинний пікнік для діти и молоді з пунктів навчання Лігниччини. З концертом виступила учениця I кл. Анна Шевчук.

30.09. Гладивів. Центр культури ім. Б. І. Антонича в рамках "Спіткань з Лемківщином" організував науку лемківського традиційного танця и анімаційно-рухови забави з танцюм караїбським – варштати для діти и молоді місцевої початкової школи.

Краків, концерт з нагоди 25 річниці Незалежності України

ВАТРА

lem.www - вартат заздріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля и Олександра Курилів,
кімната присвячена Б.-І. Антоничу
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 21-23 липня 2017 р.
www.watrzdynia.pl; www.lemkounion.republika.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
www.lemkoeducationfound.republika.pl

Радіо „Скриня” Передачі: четвер 19:05 - 20:00
skrynia@radio.rzeszow.pl
www.radio.rzeszow.pl/media-box

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

„Лемколянд” www.lemkoland.com

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниць

ім. Б.І. Антонича - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі

ім. М. Шашкевича - www.szazsk.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

Антон Феціца, Краків - 100,-
Іван Вархів, Перемишль - 100,-
Іван Дутка, Лодзь - 100,-
Всеукраїнське товариство
Лемківщина, Закарпаття - 300,-
ВТЛ, Тернопіль - 500,-
І Відділ ООЛ, Нью Йорк - 300\$
Крайова управа ООЛ, Нью Йорк - 500\$

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Спаси Боже!

Редакція **ВАТРИ**

Головна управа ОЛ

Український кавалер
бажає познайомитися
з панною віком від 33-40 років
з метою одруження.
Моб. телефон у Польщі: 598 333 046
у Канаді: 151 97 52 91 61

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 3 зл. + 1,75 зл. поштової оплати в Польщі.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 7,00 зл. (кошти пересилки) = 19,00 зл.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 зл.

Річна закордонна передплата 4 x 3 зл. + 52,00 зл. (кошти пересилки) = 64,00 зл.

Передплату замовляти за адресою Редакції.

Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW

Zarząd Główny

ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906

www.lemkounion.republika.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

Редагує колегія

Вікторія ГОЙСАК головний редактор / дизайн Еміль ГОЙСАК

Адам ВЕВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl

Штефан КЛАПИК, Наталія ГЛАДИК, Василь ШЛЯНТА, Катерина КОВАЛЬСКА

Технічне оформлення

FHU „LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

ВАТРА
квартальник

Оля Хмура

Марія
Сокач

Юлія Онишканич

Спомини з Ватри в Ждині

Коли юж си кус одпочалам, хцу вернути споминами до Ватри в Ждині. Шторока забава і спітканя зо знайомима переплітаються для мене з працюом в обслузі сцени. Тридцет четверту Ватру, запам'ятам яко винятково вдалу. Вернула з неї з почуттям, же тот час використала на 150%. Што правда, потім одсипляла єй 24 години, **але вартало!**

Мою увагу привернули строї солісток, котри експериментують з традиційними мотивами. Класичний дует простой спіднички і вишиванки штораз частіше заступують максималістично фолькові стилізації. Традиційни кривульки лучени сут з мотузками червених коралів, а прости суконки в цілости прикривають містерни вишиття. Мотив вишиванок можна найти навіт на шкарпетках!

Видарінням, котре притягнуло під сцену найвекшу публіку били вибори

Міс Лемковини 2016

Лауреатками конкурсу остали: Міс Лемковини Юлія Онишканич з Мокрого, віце-міс Оля Хмура з Зубриці Нижньої і міс публіки Марія Сокач з Боднарки.

Параска

Дурбак(ова)

„Лемко-Товар” під час п'ятничного концерту

Забава остаткова

Спомни собі лемку свої
рідни гори

І буд 19 листопада в
Лігниці

До танця і не лем заграє

ДЕМАЙ

Організатор ОЛ

Запращає на забаву остаткову
до Лігниці!

SALA NAPOLEONSKA

Не сидь дома лем буд!

Адам 609 65 15 36, Ксеня 663 772 888, Маргарета 694 467 196

naumenkophot